

Суспільно-географічні чинники розвитку регіонів

КАФЕДРА
ЕКОНОМІЧНОЇ ТА
СОЦІАЛЬНОЇ
ГЕОГРАФІЇ

XI

міжнародна науково - практична
інтернет - конференція

**Міністерство освіти і науки України
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Географічний факультет
Кафедра економічної та соціальної географії**

**Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej**

**Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie
Wydział Nauk Społecznych**

СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ЧИННИКИ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

**Матеріали XI Міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції
(м. Луцьк, 6–7 листопада 2025 р.)**

**Луцьк
2025**

УДК 911.3:30/33(082)

С 90

Рекомендовано до друку Вченою радою географічного факультету
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 3 від 29 жовтня 2025 р.)

Рецензенти:

Нємець Л. М. – доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;

Матвійчук Л. Ю. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри туризму та готельно-ресторанної справи Луцького національного технічного університету

Суспільно-географічні чинники розвитку регіонів : матеріали
С 90 XI Міжнародній наук.-практ. інтернет-конференції / за ред. Ю. М. Барського та В. Й. Лажніка, м. Луцьк, 6–7 листопада 2025 р. Луцьк : ФОП Мажула Ю. М., 2025. 224 с.

ISBN 978-617-8279-73-8

У збірнику висвітлюються проблеми сучасної географічної та економічної науки, які були розглянуті на XI Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції. Розкриваються питання теорії та методології географічних досліджень, регіональних економічних студій, регіонального розвитку та просторового планування, освітніх технологій у географії та економіці, а також проблеми суспільно-географічних, природно-географічних, рекреаційно-туристських досліджень Волині та прилеглих територій.

Для широкого кола фахівців, які працюють у сфері географії, економіки, державного управління, освіти, рекреації та туризму, краєзнавства. Видання також буде корисним для вчителів, аспірантів та студентів, а також усіх, хто цікавиться проблемами регіональних досліджень.

УДК 911.3:30/33(082)

ISBN 978-617-8279-73-8

© Волинський національний університет
імені Лесі Українки, 2025

© Колектив авторів, 2025

РЕФОРМА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ У ВОЛИНСЬКІЙ ОБЛАСТІ: ДИНАМІКА, РЕЗУЛЬТАТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

У 2020 р. Волинська область завершила етап формування нових територіальних громад у межах адміністративно-територіальної реформи. У результаті реформи на Волині було створено 54 територіальні громади, що отримали ширші повноваження та власні бюджети, а основною метою процесу стало підвищення ефективності управління місцевими ресурсами та наближення послуг до мешканців. Також важливим кроком стало передання громадам прав на управління освітою, охороною здоров'я, культурною спадщиною та місцевими інфраструктурними об'єктами.

Початковий етап характеризувався як адаптаційний, адже громади навчалися ефективно планувати бюджети та залучати позабюджетні кошти. У цей період активізувалася співпраця з міжнародними партнерами, зокрема програмами USAID, U-LEAD та DOBRE, внаслідок чого волинські громади почали формувати стратегії розвитку, орієнтовані на енергозбереження, екологічність і підтримку малого бізнесу. Проте одночасно постала потреба у професійному розвитку місцевих кадрів та створенні ефективної комунікації між рівнями влади. Серед основних викликів перших років – нестача фінансування, недосконалість законодавчої бази та низький рівень громадської участі. Загалом період 2020–2021 років став етапом становлення нової системи місцевого самоврядування, яка заклала основу для подальшого сталого розвитку Волині.

Упродовж 2020–2025 років Волинська область продемонструвала стабільне зміцнення фінансової самостійності територіальних громад, зокрема частка власних доходів у місцевих бюджетах зросла завдяки ефективнішому адмініструванню податків та розвитку підприємництва, громади активно використовували механізми державних і міжнародних грантів для реалізації інфраструктурних і соціальних проєктів. Значні інвестиції були спрямовані на модернізацію системи освіти – ремонти шкіл, оновлення матеріальної бази та впровадження енергоефективних технологій. У сфері охорони здоров'я громади підтримували розвиток амбулаторій, закупівлю сучасного обладнання та розширення мережі сімейних лікарів. Покращилися транспортна та комунальна інфраструктура – ремонтувалися дороги місцевого значення, освітлювалися вулиці, будувалися водогони. Децентралізація сприяла розвитку місцевої демократії: активізувалися громадські слухання, створювалися молодіжні та жіночі ради, а у більшості територіальних громад зросла спроможність стратегічного планування та міжмуніципальної співпраці. Важливим результатом стало підвищення довіри мешканців до місцевої влади завдяки прозорості прийняття рішень і звітності перед громадою. Загалом реформа децентралізації на Волині забезпечила основу для сталого економічного розвитку, соціальної згуртованості та більшої відповідальності місцевого самоврядування перед людьми.

Попри позитивну динаміку, процес децентралізації у Волинській області супроводжувався низкою системних викликів. Найпомітнішою проблемою стала нерівномірність розвитку громад – потужні центри швидко зміцнювалися, тоді як периферійні населені пункти залишалися залежними від дотацій. Багато громад стикалися з браком кваліфікованих управлінських кадрів і фахівців із стратегічного

планування, а в умовах воєнного стану частина фінансових ресурсів була спрямована на оборону та гуманітарні потреби, що уповільнило реалізацію місцевих проєктів. Значною проблемою залишалася нестача якісної дорожньої інфраструктури, що ускладнювала логістику та доступ до послуг у сільських громадах. У низці територій спостерігалася низька громадська активність і недостатня поінформованість мешканців щодо власних прав і можливостей участі у місцевому самоврядуванні, а недосконалість законодавства щодо розподілу повноважень між державним і місцевим рівнями створювала правові колізії. Частина громад мала труднощі з формуванням ефективних комунальних підприємств і залученням інвесторів. Викликом також стало забезпечення належного контролю за використанням бюджетних коштів і підвищення прозорості управління. Попри всі труднощі, громади Волині продовжували адаптуватися до нових умов, шукаючи власні шляхи розвитку та партнерства.

У найближчі роки пріоритетом для громад Волинської області має стати зміцнення їхньої економічної спроможності та фінансової незалежності, зокрема очікується активніше впровадження цифрових інструментів управління громадою — від електронних сервісів до смарт-аналітики бюджету. Важливим напрямом стане розвиток місцевого бізнесу, створення індустріальних парків і підтримка підприємництва у сільській місцевості, а значну увагу планується приділити розбудові якісної соціальної інфраструктури — освіти, медицини, культурних та спортивних об'єктів.

В умовах воєнних і післявоєнних викликів громади Волині орієнтуються на відновлення пошкоджених об'єктів та підвищення енергетичної безпеки. Перспективними напрямками є розширення партнерств між громадами, бізнесом і міжнародними організаціями задля сталого розвитку регіону, підготовці кадрів нової генерації — компетентних, відповідальних і відкритих до інновацій управлінців, а підвищення громадської участі та прозорості рішень залишиться ключовою умовою ефективного місцевого самоврядування.

Реформа децентралізації у Волинській області пройшла шлях від адміністративного формування структур до реального посилення місцевої влади, створивши основу для сталого розвитку та згуртованості громад, а успішність результатів реформи залежатиме від балансу між державним контролем і самостійністю громад у прийнятті рішень.

УДК 911.3

Маковецька Лариса, Баранчук Фаїна

maklora@ukr.net; fbarancuk@gmail.com

Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк

РОЛЬ МІЖМУНІЦИПАЛЬНОЇ СПІВПРАЦІ У ЗМІЦНЕННІ СТІЙКОСТІ ЛУЦЬКОЇ ГРОМАДИ В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ

Роль міжмуніципальної співпраці у зміцненні стійкості Луцької міської територіальної громади в умовах воєнних викликів є багатогранною та комплексною. Вона забезпечує не лише безперервну життєдіяльність громади, а й створює передумови для сталого розвитку в умовах високої невизначеності, соціально-політичної нестабільності та кризових ситуацій. Міжмуніципальні зв'язки дають змогу мобілізувати ресурси, залучати експертну та фінансову підтримку, зміцнювати

ЗМІСТ

ІСТОРІЯ, ТЕОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ РЕГІОНІВ

<i>Гукалова Ірина</i>	До дискурсу про соціальну резильєнтність	3
<i>Влах Мирослава</i>	Концептуальні основи геополітичної конкуренції: систематизація понять та тенденції розвитку	6
<i>Дронова Олена</i>	Антропоцен, неоліберальна глобалізація, війна й віра у громаду	10
<i>Поручинський Володимир, Куцевич Артур, Куцевич Микола</i>	Сучасна урбанізація: основні тенденції та проблеми	13
<i>Венгрин Дар'я</i>	Урбаністичні дослідження в контексті концепції сталого розвитку	14

ГАЛУЗЕВІ СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ РЕГІОНІВ

<i>Смирнов Ігор, Любіцева Ольга</i>	Світові проблеми логістики: логістика в Африці	18
<i>Довгань Наталія</i>	Особливості системного політико-географічного аналізу територіально-політичних систем мезо- та макрорівня	22
<i>Волков Денис, Ключко Людмила</i>	Стан і роль будівельної галузі у соціально- економічному розвитку Харківської області та України загалом	25
<i>Ткаченко Леонід, Ключко Людмила</i>	Соціально-економічний розвиток сільських територій України в умовах війни: виклики, можливості, перспективи	28
<i>Гавріков Артем</i>	Виробництво олійних культур в Україні: сучасні тенденції та їх роль у забезпеченні продовольчої безпеки	33
<i>Мандрик Ірина, Лесік Вікторія</i>	Сучасна структура зовнішньої торгівлі США	35
<i>Лажнік Володимир</i>	Динаміка та сучасний стан зовнішньої торгівлі товарами України з Італією	37
<i>Павловська Тетяна, Баранчук Фаїна</i>	Небезпечні відходи в Україні: стан проблеми у світлі законодавчих змін та воєнних.....	42
<i>Гаврікова Ірина, Кравченко Катерина</i>	Особливості статево-вікової структури українців із тимчасовим захистом у країнах Європейського Союзу	45
<i>Слащук Андрій, Качаровський Роман, Трофимчук Денис</i>	Трансформація етнічного складу населення Луцької міської територіальної громади у період кінця XIX – початку XXI століття	49
<i>Слащук Андрій, Качаровський Роман, Лесік Вікторія</i>	Сучасний стан населення міста Камінь-Каширський	51

Немець Олексій	Креативні хаби та простори України: суспільно-географічні особливості та проблеми	54
Гусєва Наталія	Україна в глобальній системі вимушених міграцій населення	59
Думнов Олександр	Регулювання ринку праці: досвід країн Європейського Союзу	64

РЕГІОНАЛЬНИЙ РОЗВИТОК І ПРОСТОРОВЕ ПЛАНУВАННЯ

Палеха Юрій, Маслова Марія	Взаємозв'язок стратегічного та просторового планування в умовах євроінтеграції та відбудови України	68
Голуб Геннадій	Просторове планування територіальних громад у Волинській області: проблеми та перспективи	70
Кухтаров Дмитро, Гнатюк Олексій	Порівняльне дослідження субурбанізаційних процесів у Вишневому та Боярці як містах-супутниках Києва	72
Гнатюк Олексій, Кононенко Олена	Сприйняття центру міста Києва: аналіз меж, осередків та повсякденних практик.....	75
Кравченко Катерина	Визначення особливостей трансформації міських агломерацій України на основі лідарних знімків	78
Пацюк Вікторія, Казаків Володимир	Індустріальна культура як концептуальна основа регенерації індустріальної спадщини	83
Голуб Геннадій	Реформа децентралізації у Волинській області: динаміка, результати та перспективи	87
Маковецька Лариса, Баранчук Файна	Роль міжмуніципальної співпраці у зміцненні стійкості Луцької громади в умовах воєнних викликів	88
Пугач Сергій, Мозолюк Олег, Куньчик Ганна	Можливості використання ГІС-технологій для аналізу ринку нерухомості	90
Мельнічук Михайло, Скочук Нестор	Організація та просторове планування природокористування Маневецької територіальної громади	92
Криволапов Валерій	До питання оцінки людського капіталу регіону з позиції суспільної географії	95
Маляренко Костянтин	Тенденції просторових змін в Україні в контексті децентралізації	98

ПРИРОДНО-ГЕОГРАФІЧНІ ЧИННИКИ ТА РЕСУРСИ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

Чернюк Ганна	Оцінка потенціалу природних ресурсів і природних умов в областях Поділля	101
Літевінчук Вадим	Географія рідкоземельних та критично важливих мінералів Європи та їх значення	104
Літевінчук Вадим	Географія критично важливих та рідкоземельних мінералів України, їх значення та перспективи	107
Гоц Тетяна, Тарасюк Ніна	Крига Арктики в умовах прояву глобального потепління	110

Тарасюк Ніна, Ганущак Мар'яна	Комплексна оцінка природних умов регіону для потреб адаптації до змін клімату	112
Jelinska Agata, Jezierska-Thöle Aleksandra, Obodovskyi Oleksandr	Potencjał hydroenergetyczny rzeki Raduni i jej wykorzystanie gospodarczo-turystyczne	115
Павловська Тетяна, Ганущак Мар'яна, Погосян Олександр	До проблеми ризиків підтоплення заплави нижньої течії р. Стохід (гідропост «Любешів»)	119
Стельмах Валентина, Теребейчик Ірина	Сезонна мінливість параметрів кривої витрат річки Вижівка (гідропост Стара Вижівка, 1990–2024 рр.)...	122
Мельнійчук Михайло, Дмитроца Надія	Водно-стоковий режим річки Вижівка	126
Черевко Юлія, Полянський Сергій, Качаровський Роман	Гідроекологічний стан басейну річки Полтви	128
Саченок Роман	Про систему водопостачання та водовідведення м. Києва	132
Гудзевич Анатолій	«Джерело Вишенське» як відображення соціально-економічних й природоохоронних процесів м. Вінниці	134
Лісовський Андрій, Придеткевич Станіслав, Матуз Ольга	Енергетичний потенціал Хмельницької області та напрями його ефективного використання	137
Войтків Петро, Іванов Євген, Тататута Єгор	Раціоналізація землекористування та обґрунтування пріоритетних напрямів сталого розвитку Судово-Вишнянської територіальної громади	140
Мамонтов Назарій, Карпюк Зоя	Геоєкологічний стан водойм Камінь-Каширського району	145
Боровко Дмитро, Нетробчук Ірина	Сучасний стан та шляхи оптимізації водойм Ковельського району	147

РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТСЬКІ РЕСУРСИ ТА ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В РЕГІОНАХ

Москаленко Антон, Ключко Людмила	Стійкий розвиток туризму як об'єкт суспільно-географічного аналізу	150
Смирнов Ігор Любіцева Ольга	Точка на мапі: острів Біоко (колишній Фернандо По) у складі держави Екваторіальна Гвінея (історія, географія, екологія й туризм)	154
Rabant Hubert	Zagospodarowanie turystyczne szlaku wodnego Wisła–Odra	157
Essing-Jelonkiewicz Patrycja, Gonia Alicja	Turystyka zrównoważona miejscowości nadmorskich – studium przypadku miasta Łeba	160
Майстер Андрій, Куницький Михайло	Сучасний стан розвитку міжнародного онлайн-ринку туристичних послуг	164

Омельченко Наталя, Давидов Олексій	Візит-центри у національних природних парках України: стан і перспективи розвитку	168
Чижевська Лариса, Карпюк Зоя, Качаровський Роман, Чижевський Тадеуш	Природний рекреаційний потенціал Устилузької ТГ Володимирського району Волинської області	170
Потапова Алла, Семенюк Роман	Розвиток екотуризму як напрям регіонального розвитку Берестечківської територіальної громади ..	172
Єрко Ірина, Мельник Надія, Качаровський Роман, Яцуняк Віктор Безсмертнюк Тарас	Роль історико-культурних ресурсів у розвитку індустрії гостинності: регіональний аспект	175
Мандрик Ірина, Дрищан Дарина	Заказники у структурі природно-антропогенних рекреаційно-туристських ресурсів Дубенського району Рівненської області	177
	Сучасний стан розвитку туризму в країнах Північної Європи	182

ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ГЕОГРАФІЇ ТА ЕКОНОМІЦІ

Потапова Алла	Актуальні виклики розвитку географічної науки й освіти у контексті реформування вищої школи	186
Потапова Алла, Кулик Катерина	Дослідження рівня пізнавального інтересу та шляхів його формування на уроках географії	188
Мандрик Ірина, Мичка Ірина	Методичні особливості розроблення компетентнісно орієнтованих завдань із географії в 10 класі	190
Дубич Богдан, Потапова Алла	Використання штучного інтелекту під час навчального процесу	192
Мельнійчук Максим, Лажнік Володимир	Використання цифрових карт і геоінформаційних технологій у шкільному курсі географії	193
Маковецька Лариса, Назарук Назар Ткачук Надія	Освітня цінність краєзнавчого підходу у дослідженні транспортної системи регіону	195
Рohrebskyi Taras	Медіаграмотність у природничій освітній галузі державного стандарту базової середньої освіти	197
Ткачук Надія, Кошляцький Дмитро	Problems of organizing and conducting extra-course work in geography	199
Ткачук Надія, Тарасюк Злата Мужичок Юрій, Сосницька Ярослава	Формування безпекової медіаграмотності учнів у позакласній роботі з географії засобами сучасних медіапроектів	201
Ткачук Надія, Тарасюк Злата Мужичок Юрій, Сосницька Ярослава	Особливості методики гейміфікації освітнього процесу з географії	203
Поручинська Ірина, Стельмашук Назар, Скороход Орест	Інтерактивні форми навчання як засіб активізації пізнавальної діяльності учнів	205
Новосад Оксана, Бандура Станіслав	Зміст та методика проведення шкільних географічних екскурсій	207
	Компетентнісний підхід як основа формування фінансової відповідальності учнів	209

Капітула Наталія, Качаровський Роман, Слащук Андрій	Поняття методів та форм навчання в сучасній педагогічній науці	211
--	--	-----

**СУЧАСНІ ГЕОІНФОРМАЦІЙНІ, КАРТОГРАФІЧНІ, ГЕОДЕЗИЧНІ
ТА ФОТОГРАММЕТРИЧНІ МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ
РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ**

Безрук Віктор, Костріков Сергій	Урбогеосистема мегаполісу: модель для стійкого відновлення міського середовища	214
Грицевич Володимир	Атласне картографування адміністративно-територіального устрою регіону	216

Наукове видання

Суспільно-географічні чинники розвитку регіонів

Матеріали XI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
(м. Луцьк, 6–7 листопада 2025 р.)
(українською, англійською, польською мовами)

Друкується в авторській редакції.

Відповідальність за зміст публікацій
та достовірність даних несуть автори

Верстка: *В. Й. Лажнік*
Коректура: *С. О. Пугач*
Обкладинка: *Н. Бринчук*

Підписано до друку 14.11.2025 р. Формат 60x84 ¹/₁₆.
Ум. друк. арк. 18,32. Зам. 488. Тираж 300.
Папір офсетний. Гарнітура Arial. Друк цифровий.

Видавець і виготовлювач ФОП Мажула Ю. М.
43021, м. Луцьк, вул. Винниченка, 47/35.
Тел. моб. 096 61 66 277, e-mail: y.mazhula@gmail.com
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК № 7662 від 07 вересня 2022 року

